

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/325/2015
Identifikačné číslo spisu:	5108223312
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:5108223312.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne F., bytom G., zastúpenej Advokátskou kanceláriou Stehura & partners, s. r. o., so sídlom Fraňa Kráľa 2080, Čadca, IČO: 47 246 863, za ktorú koná advokát JUDr. Stanislav Stehura, proti žalovanej MEDIVASA, s. r. o., so sídlom V. Spanyola č. 8187, Žilina, IČO: 36 415 952, zastúpenej Advokátskou kanceláriou, Karkó Richard, advokát, so sídlom Sad na Studničkách 1029/32, Žilina, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 13 C 200/2008, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 6. novembra 2014 sp. zn. 9 Co 701/2014, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 6. novembra 2014 sp. zn. 9 Co 701/2014 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. júna 2014, č. k. 13 C 200/2008-390 zamietol návrh na začatie konania, ktorý došiel súdu 25. septembra 2008 v znení jeho doplnenia z 21. septembra 2008, ktorým sa žalobkyňa domáhala náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a zároveň rozhodol, že o trovách konania rozhodne samostatne. V odôvodnení rozsudku v zmysle pokynu odvolacieho súdu, ktorý zrušil predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie uznesením z 30. januára 2014, č. k. 9 Co 474/2013-370, sa zaoberal už len dôvodnosťou námietky premlčania uplatnenej žalovanou (pôvodne žalovanou 2/). V tejto súvislosti uviedol, že manžel žalobkyne zomrel 21. augusta 2007, a preto všeobecná trojročná premlčacia doba podľa § 101 Občianskeho zákonníka začala plynúť 22. augusta 2007 a uplynula 22. augusta 2010. Žalobkyňa si uplatnila svoje nároky vo vzťahu k žalovanej (pôvodne žalovanej 2/) na súde až podaním, doručeným 28. septembra 2010, teda po uplynutí trojročnej premlčacej doby, a preto žalobu pre premlčanie zamietol.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo 6. novembra 2014 č. k. zn. 9 Co 701/2014-416, potvrdil rozsudok Okresného súdu Žilina z 10. júna 2014 č. k. 13 C 200/2008-390, ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p). V odôvodnení konštatoval, že počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť

osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. Vzhľadom na uvedené určil, že súd prvej inštancie správne ustálil počiatok plynutia premlčacej doby dňom nasledujúcim po úmrtí manžela navrhovateľky. Smrťou manžela navrhovateľky bolo zasiahnuté do práva na súkromie a rodinný život navrhovateľky, a to bez ohľadu na výsledky šetrenia úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Výsledky šetrenia by iba v konaní potvrdili, prípadne vyvrátili, že k zásahu do práva na súkromie a rodinný život žalobkyne došlo neoprávneným konaním zo strany žalovanej, avšak v žiadnom prípade nemajú vplyv výsledky šetrenia, resp. samotná skutočnosť, že prebieha šetrenie i úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, na plynutie premlčacích lehôt.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa 30. decembra 2014, ktorého prípustnosť odôvodňovala § 237 písm. f/ O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v zmysle Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 1. januára 2015 išlo o ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.; v ďalšom sa pod „O.s.p.“ rozumie Občiansky súdny poriadok v znení platnom do 30. júna 2016) a dôvodnosť § 241 ods. 2 písm. a/, c/ O.s.p. Namietala, že interpretáciu § 101 Občianskeho zákonníka a následné právne posúdenie považuje za nesprávne, a to najmä z toho dôvodu, že za moment actio nata považuje deň nasledujúci po dni 2. mája 2008, kedy mohla prvý krát uplatňovať svoje práva a nároky, preto premlčacia doba končila až 2. mája 2011 (poznámka dovolacieho súdu: správne malo byť uvedené 3. mája 2011). Za začiatok plynutia premlčacej doby považuje uvedený deň preto, že 2. mája 2008 riaditeľ pobočky úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, určil, že viacmesačným šetrením zdravotná starostlivosť jej manžela v priebehu mesiacov september 2005 až júl 2007 nebola správna, čím bol určený priamy vinník, zosobnená škoda. Týmto momentom sa žalobkyňa dozvedela, že smrť jej manžela nebola predčasná, ale zavinená nesprávnou zdravotnou starostlivosťou. Na základe uvedeného navrhla, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil v celom rozsahu a odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia. V doplnení dovolania zo 16. marca 2015 žalobkyňa prostredníctvom svojho právneho zástupcu zotrvala na dôvodoch dovolania z 30. decembra 2014 a doplnila ich tak, že v súlade s ústavne konformným výkladom citovaného ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. dospela k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je neodôvodnené, keďže sa nijakým spôsobom nevysporiadal s jej odvolacími námietkami. V danom prípade podľa jej názoru nemohlo dôjsť k premlčaniu nároku, nakoľko žalobkyňa podala návrh na začatie konania na súde 25. septembra 2008, pričom v predmetnom návrhu ako aj počas prebiehajúceho konania bol súčasne odporca označený. Preto názor súdov, že si nárok proti odporcovi uplatnila 28. septembra 2010 je nesprávny.

4. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti (dovoláním) napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, zastúpená advokátom, bez nariadenia dovolacieho pojednávania dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

7. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), dovolací súd postupoval v zmysle vyššie uvedeného § 470 ods. 2 CSP a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 a § 238 O.s.p.

8. V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, pričom nejde o rozsudok, ktorý by mal znaky uvedené v § 238

O.s.p. Keďže prípustnosť dovolania z § 238 O.s.p. nevyplýva, je zrejmé, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v predmetnej veci a podľa tohto ustanovenia nie je prípustné.

9. Predmetné dovolanie by bolo prípustné iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo. Žalobkyňa v dovolaní namietala, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p.

10. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa do 30. júna 2016 ustálila v názore, že odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumel taký závadný postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytoval Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. išlo najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv (viď napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaní na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

11. V zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávisle a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach a záväzkoch. V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane.

12. Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

13. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia (obdobne pozri aj rozsudok ESLP vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku č. 18990/91, 18.2.1997, § 27).

14. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru (rovnako tak v rozsudku vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku, § 29).

15. Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov je súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie. Pritom nie je podstatné, či podľa názoru (v danom prípade) odvolacieho súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto

skutočnosť posudzuje výlučne druhá strana konania. Každá strana musí mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné na to, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkou predloženému súdu na účely ovplyvnenia jeho rozhodnutia a vyjadriť sa k nim. Kontradiktórny spor znamená možnosť strany popierať (contra dicere) požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby vypočuli jej argumenty a návrhy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 31/2016, III. ÚS 32/2015, I. ÚS 276/ 2016, I. ÚS 230/03, IV. ÚS 186/09, II. ÚS 18/2013).

16. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že žalovaná podala vyjadrenie k odvolaniu (č. l. 410), avšak toto vyjadrenie žalobkyni doručené nebolo. Žalobkyňa sa teda nemala možnosť dozvedieť o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd toto vyjadrenie žalovanej nedoručil, pričom predložené odvolaciemu súdu bolo predmetné vyjadrenie už 4. septembra 2014 (odvolací súd rozhodoval až 6. novembra 2014). Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu jej možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

17. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu - ako tomu nasvedčuje obsah spisu - došlo v preskúmvanej veci k procesnej nesprávosti, na procesné dopady ktorej sa vzťahujú právne závery EŠLP vo veci Trančíková proti Slovenskej republike. Na tom nič nemení, že v preskúmvanej veci ide o jedno z viacerých vyjadrení a že procesné úkony oboch sporiacich sa strán (napríklad žaloba, vyjadrenie k žalobe, odvolanie, vyjadrenie k odvolaniu) bývali podobné alebo až identické alebo, že sú len opakovaním predchádzajúcich vyjadrení v konaní pred súdom prvej inštancie, či odvolacieho súdu. Rovnako tak neobstojí argument, že predmetné vyjadrenie žalovanej, ktoré nebolo doručované, nemalo vplyv na rozhodnutie. Niet pochyb o tom, že žalobkyni mala byť daná možnosť oboznámiť sa s vyjadrením žalovanej k odvolaniu a že faktickým procesným postupom odvolacieho súdu bola žalobkyni táto možnosť upretá. V kontexte vyššie uvedeného je zrejmé, že odvolací súd nemôže vopred vyhodnotiť, bez oboznámenia sa s takýmto vyjadrením, či prípadné vyjadrenie dovolateľa mohlo mať vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu. V súlade so zásadou kontradiktórnosti je legitímna požiadavka strán sporu, aby mali možnosť sa oboznámiť k opatreným vyjadreniam druhej strany, pričom nestačí, že informácie v nich obsiahnuté boli v priebehu konania určitým spôsobom uvádzané (pozri bližšie rozsudok EŠLP vo veci Krčmár a ďalší proti Českej republike č. 35376/97, 3.3.2000, § 43).

18. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

19. Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Najvyšší súd sa následne nezaoberal ostatnými námietkami dovolateľky, keďže ich v štádiu, keď sa vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, v ktorom sa nimi bude musieť zaoberať, považoval za nadbytočné.

20. Dovolací súd sa zaoberal aj návrhom dovolateľky o odklad vykonateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a dospel k záveru, že tento nie je dôvodný. Odklad vykonateľnosti rozhodnutia v rámci dovolacieho konania predstavuje vážne narušenie vlastností právoplatného rozhodnutia súdu, ktorými sú nezmeniteľnosť, záväznosť a nimi založené právne istoty. Zároveň však platí, že ide o rozhodnutie dočasné a predbežné a odloženie vykonateľnosti bude dôvodné v tých prípadoch, keď priebeh dovolacieho konania vedie k záveru, že dovolateľ bude mať úspech a odložením vykonateľnosti sa predídzie následnej reparácii už vykonanej exekúcie. Cieľom odkladu vykonateľnosti rozhodnutia je zabrániť výkonu exekúcie počas dovolacieho konania, v dôsledku ktorého by strane konania, ktorá dovolanie iniciovala, v prípade jej úspechu mohla vzniknúť škoda (bližšie pozri I.ÚS 357/2012, I.ÚS 327/2010, II. ÚS 481/2012). Z konštantnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky v tomto smere vyplýva názor, podľa ktorého prichádza do úvahy, aby dovolací súd povolil odklad vykonateľnosti iba takého rozhodnutia odvolacieho súdu, na podklade ktorého možno nariadiť exekúciu. V danom prípade však takáto ujma dovolateľke, ktorá nebola úspešná v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy,

nehrozí, preto dovolací súd vyhodnotil predmetný návrh za neopodstatnený.

21. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.